

Školitelský posudek

diplomové práce Michaely Celárkové

Poetika vybraných her Rolanda Schimmelpfenniga uvedených na českých scénách v kontextu současného německojazyčného divadla

PhDr. Zuzana Augustová, Ph.D.

Michaela Celárková si pro svou diplomovou práci samostatně vybrala tvorbu jednoho z nejhranějších současných německých dramatiků Rolanda Schimmelpfenniga, kterou poměrně hojně uvádějí i české scény, která však u nás byla prozatím reflektována pouze na úrovni deníkových recenzí a článků v divadelních časopisech. Samotnou volbu předmětu, jímž se diplomová práce zabývá, je tedy nutno velice ocenit.

V průběhu psaní samotného textu diplomové práce došlo postupně k posunu a pozměnění tématu, proto také diplomantka úspěšně požádala o změnu názvu práce. Při psaní dvou prvních kapitol se totiž ukázalo jako přínosné a potřebné nejprve podrobněji definovat společenský a umělecký kontext, do něhož tvorba R. Schimmelpfenniga v Německu vstoupila a vstupuje. Německojazyčné drama a divadlo tradičně mnohem pružněji a výrazněji než divadlo české reaguje na aktuální společenské a kulturní změny, je ve své podstatě dá se říci politické a společensko-kritické. Současní němečtí dramatici reagují ve svých dílech na proměnu klimatu ve společnosti i veřejné a mediální diskuse, do (předepsané či realizované) formy i tematiky svých děl autoři také přímo vtěluji změněnou funkci médií a sociálních sítí v současné společnosti a zároveň proměnu mezilidských osobních i profesních vztahů, které tyto změny vyvolaly. K tomuto širšímu společensko-kulturnímu pozadí současného německého dramatu, které určuje proměnu jeho tematiky i výrazových prostředků neexistovala dosud v českém prostředí původní souvislejší studie, autorka měla proto možnost čerpat kromě německojazyčné literatury pouze ze slovenské stati A. Gruskové či z dílčích písemných vyjádření překladatele a dramaturga Pražského divadelního festivalu německého jazyka P. Štědrone. M. Celárková navíc reflektuje tvorbu R. Schimmelpfenniga i v kontextu současné německé teatrologie a porovnává Lehmannův koncept postdramatického divadla a jeho jednotlivých rysů a tendencí, jak se projevují v současných německých divadelních textech, s aktuálním návratem některých autorů k tradičním dramatickým kategoriím, samozřejmě v modifikované podobě. Současnou německojazyčné drama navíc M. Celárková chápe v širších souvislostech, pokud jde o jeho přímou či nepřímou inspiraci britským coolness dramatem 90. let. První dvě kapitoly diplomové práce M. Celárkové považují v těchto souvislostech za velmi zdařilé.

Do takto definovaného uměleckého, společenského i teatrologického kontextu pak autorka vsazuje celkovou charakteristiku a definici Schimmelpfennigovy poetiky dramatu. Vzhledem k tomu, že dramaturgický výběr Schimmelpfennigových titulů na několika českých scénách se nezdál být součástí promyšlené dramaturgie těchto divadel, v průběhu psaní diplomové práce se začalo oproti analýze či rekonstrukci jednotlivých českých inscenací jevit jako

důležitější pojmenovat velice svébytnou autorskou poetiku R. Schimmelpfenniga, vyrůstající opět formálně z tradice německojazyčného, zejména brechtovského dramatu, ale též z tradice vídeňské lidové hry a inspirované vedle orientálních pohádek Tisíce a jedné noci dalšími surreálními prvky, s jejichž pomocí vnáší autor do reálného sociálně a společensko-kritického dění svých her jakousi „jinou“, „čtvrtou“ dimenzi. Autorka zdařile popisuje autorovu práci s proměnami dramatického časoprostoru pomocí filmového střihu, koláže a montáže jednotlivých scén, epizující monologické tendence a brechtovskou práci s tzv. vedlejším textem a zejména proměnu dramatického dialogu v multiperspektivní nehierarchizovaný epický tvar, v němž se prolínají stanoviska různých postav a paralelní příběhové a dějové linie.

Samotné analýzy zvolených divadelních textů R. Schimmelpfenniga by si mnohdy zasloužily poněkud hlubší interpretaci jednotlivých témat a motivů, stejně jako přesnější teatrologický popis Schimmelpfennigovy práce s dramatickými či epicko-dramatickými výrazovými prostředky a kategoriemi, která vede k jejich svébytnému a různorodému využití v jednotlivých textech.

Z tohoto důvodu navrhuji jako známku 2 pro práci, kterou plně doporučuji k obhajobě.

Vídeň 31. 5. 2013-05-31

PhDr. Zuzana Augustová, Ph.D.